

Робота з газетним текстом як засіб реалізації медіатехнологій на уроках української мови

Писемна мова сучасної преси динамічна та активно реагує на всі процеси в мовній картині світу. Реалізуючи комунікацію цільової аудиторії, газетний текст є якісним матеріалом для аналізу мови.

О. М. Семеног слушно зазначає, що «медіаграмотний учень-споживач і вчитель, котрий уміло здійснює відбір безпечної та критично осмисленої й особистісно значущої медіаінформації, творчо використовує на уроках друковані (газети, журнали), електронні (радіо, телебачення, мережа та ін.), – одне із важливих завдань сучасної школи. Роль учителя-словесника як новатора, майстра особлива. Значною мірою уроки української мови і літератури, доцільно наповнені засобами медіаосвіти, сприяють формуванню ціннісних орієнтирів молодих, активних, національно свідомих громадян відкритої, демократичної та незалежної України» [1, с. 9].

Мета дослідження – визначення особливостей функціонування синтаксичних конструкцій у мові періодичного видання «Вільне життя» (далі – ВЖ), окреслення їх навчально-методичного потенціалу на уроках української мови задля виформування ключових і предметних компетенцій, інформаційної грамотності школярів.

Актуальність дослідження зумовлена динамічністю засобів мас-медіа. Виконуючи інформативну й естетичну функції, сучасний публіцистичний текст репрезентує основні зміни мовної картини світу, зокрема через національну специфіку одиниць синтаксису.

Маркерами авторської модальності та впливу на читача в газетному тексті є **парентетичні конструкції** – вставні та вставлені компоненти, специфіку яких увиразнимо в подальшому викладі.

Вставні слова, словосполучення та речення типологізовано з опертям на їхню семантику й оцінку повідомлюваного, зокрема: 1) на означення ступеня вірогідності повідомлюваного: *Утримаємося,*

мабуть, від дифірамбів (ВЖ, 2017, № 48, с. 4); 2) для маркування емоційно-почуттєвого стану мовця: *На жаль, у зв'язку з карантинном всеукраїнські старты перенесли на невизначений термін* (ВЖ, 2020, № 21, с. 5); 3) на позначення характеру висловлення, способу передання і типу оформлення думки: *Кажучи правду, це була справді добра людина* (ВЖ, 2018, № 19, с. 26); 4) для персоніфікованого звернення до співрозмовника: *Слова про унікальність Олега Степановича, повірте, аж ніяк не перебільшення* (ВЖ, 2018, № 49, с. 14).

Вставлені конструкції функціують на сторінках крайової газети для репрезентації об'єктивної модальності, на відміну від вставних як маркерів суб'єктивного ставлення мовця до реальності. Їх диференціюємо за інформативними, логічними, оцінними та ситуативними типами: *За тиждень (12 жовтня) в Чикаго дебютний бій у суперважкій вазі...* (ВЖ, 2019, №64, с. 14); *Не менш необхідна школяреві підтримка тих, кому він довіряє – батьків, бабусь і дідусів чи хрещених* (ВЖ, 2019, №96, с. 31); *Гірше те, що в Україні теперішня влада не розуміє (чи вдає, що не розуміє) важливості існування помісної церкви* (ВЖ, 2020, №8, с. 13); *Переможець цього поєдинку (бо ж і нічия, звісно, можлива) стане чемпіоном планети за двома версіями* (ВЖ, 2019, №64, с. 25).

Звертальні компоненти як засоби тональності в тексті, виконують контактнo-встановлювальну функцію та характеристики: *Сину рідненький, я так чекаю тебе* (ВЖ, 2017, №88, с. 27).

Отже, газетний текст як важливе джерело інформації сприятиме реалізації медіатехнологій на уроках української мови.

Список літератури

1. Семенов О. М. Мовно-методична підготовка майбутнього вчителя-словесника до використання засобів медіаосвіти. Суми : [СумДПУ імені А. С. Макаренка], 2019. 211 с.